

SIMON BARNES
DE
WERELD-
GESCHIEDENIS
IN **100**
DIEREN

MET TEKSTEN VAN
FRANK PRESTON-GANNON

NOOT VAN DE UITGEVER

De inhoud van dit boek is ontleend aan Simon Barnes' *The History of the World in 100 Animals*, dat is geïnspireerd door zijn jarenlange reizen over de hele wereld op zoek naar wilde dieren en zijn natuurverslagen. Het is niet bedoeld als een complete geschiedenis; het is Simons persoonlijke selectie om zijn belangrijkste gedachten en ideeën over de onverbreekbare banden tussen mens en dier weer te geven.

De relatie tussen mens en dier is een rijk en divers onderwerp dat op allerlei verschillende manieren kan worden benaderd. We hebben ons uiterste best gedaan om ervoor te zorgen dat de feiten in dit boek kloppen, en we zijn alle deskundigen en lezers die nauw met ons hebben samengewerkt om dit te bereiken zeer dankbaar. Mocht je echter iets tegenkomen waarvan je denkt dat het niet juist is, dan horen wij dat graag.

We hopen dat dit boek je inspireert om zelf op onderzoek te gaan naar de overduidelijke banden tussen mens en dier, en naar wat we kunnen en moeten doen om de planeet waarop we leven te beschermen.

Voor Martha en Seren – F.P-G.

Eerste druk, 2022
Vertaling: Steven Blaas
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2022
ISBN 978 90 477 1388 3
NUR 223

Tekst © 2021 Simon Barnes
Illustraties © 2021 Frann Preston-Gannon
Oorspronkelijke titel: *The History of the World in 100 Animals*
Oorspronkelijke uitgever: © 2021 Simon & Schuster (UK) Ltd, 1st Floor, 222 Gray's Inn Road, London WC1X 8HB
Ontwerp: Sally Griffin
Controle van de feiten: Zoological Society, London

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Gedrukt in China

Kijk voor spelletjes, lessuggesties en meer op:

www.lemniscaat.nl

DE WERELD- GESCHIEDENIS IN 100 DIEREN

SIMON BARNES

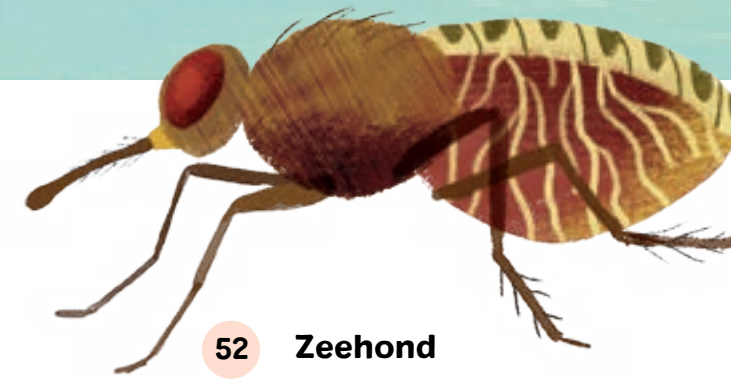
MET TEKENINGEN VAN
FRANN PRESTON-GANNON

LEMNISCAAT ROTTERDAM

INHOUD

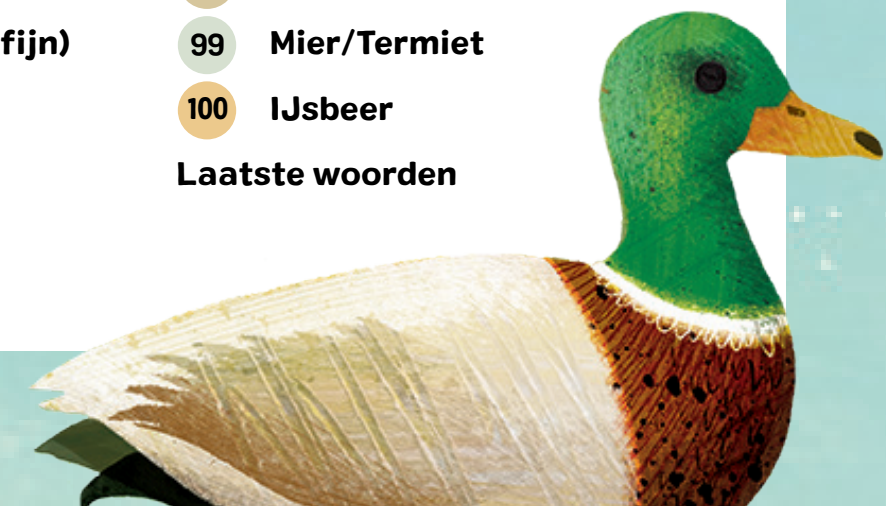
Inleiding

- 1 Leeuw
- 2 Huiskat
- 3 Gorilla
- 4 Spotlijster
- 5 Amerikaanse bizon
- 6 Rattenvlo
- 7 Rund
- 8 Blauwe vinvis
- 9 Koraal
- 10 Adelaar
- 11 Vogelbekdier
- 12 Honingbij
- 13 Tyrannosaurus rex
- 14 Haai
- 15 Kakkerlak
- 16 Panda
- 17 Kabeljauw
- 18 Reiger
- 19 Dodo
- 20 Ezel
- 21 Wolf
- 22 Duif
- 23 Mug
- 24 Tijger
- 25 Rat
- 26 Wesp
- 27 Regenworm
- 28 Slang
- 29 Kip
- 30 Aap
- 31 Archaeopteryx
- 32 Huisvlieg
- 33 Hond
- 34 Beer
- 35 Kameel
- 36 Pinguïn
- 37 Octopus
- 38 Dolfijn
- 39 Neushoorn
- 40 Nachtegaal
- 41 Varken
- 42 Chimpansee
- 43 Albatros
- 44 Trekduif
- 45 Tsetsevlief
- 46 Eend
- 47 Kangoeroe
- 48 Buidelwolf
- 49 Krokodil
- 50 Paard
- 51 Uil

- 52 Zeehond
- 53 Prieelvogel
- 54 Olifant
- 55 Piranha
- 56 Mees
- 57 Spin
- 58 Zijderups
- 59 Valk
- 60 Fazant
- 61 Rankpootkreeft
- 62 Hoofdvluis
- 63 Kraai
- 64 Vleermuis
- 65 Hommel
- 66 Zalm
- 67 Spiesbok
- 68 Schaap
- 69 Hawaigans
- 70 Orang-oetan
- 71 Papegaai
- 72 Coloradokever
- 73 Sprinkhaan
- 74 Baiji (of Chinese vlagdolfijn)
- 75 Kraanvogel
- 76 Mammoet
- 77 Geit
- 78 Oogworm
- 79 Pauw
- 80 Goudvis
- 81 Kanarie
- 82 Rendier
- 83 Kalkoen
- 84 Hert
- 85 Konijn
- 86 Mus
- 87 Vlinder
- 88 Fruitvlieg
- 89 Saola
- 90 Reuzeninktvis
- 91 Bever
- 92 Humboldtaalscholver
- 93 Muis
- 94 Ooievaar
- 95 Oester
- 96 Jaguar
- 97 Mauritiusduif
- 98 Californische bruinvis
- 99 Mier/Termiet
- 100 IJsbeer

Laatste woorden

INLEIDING

Wij zijn mensen. Dat betekent dat we een diersoort zijn. We delen de planeet met miljoenen andere diersoorten.

Niet-menselijke dieren delen ons leven en bepalen onze geschiedenis: sommige doen dat bewust, andere juist niet. We zouden niet zijn waar we ons nu bevinden – we zouden niet eens bestaan – zonder andere dieren.

Sommige dieren hebben ons geholpen, andere hebben ons kwaad gedaan. Wij hebben sommige dieren geholpen, andere hebben we zo geschaad dat ze niet meer bestaan.

Dit is een boek over leven en dood. Op deze bladzijden staan wonderbaarlijke én afschuwelijke dingen, want dieren hebben beide kanten. Echte dieren zijn meestal niet schattig en aaibaar: ze hebben veel meer te bieden.

Dit boek zal je, hoop ik, helpen om te begrijpen hoe we met alle andere dieren op aarde samenleven. En daarna kun je beginnen om de wereld mooier te maken.

Dat kunnen we allemaal.

We zitten tenslotte allemaal in hetzelfde schuitje.

1 LEEUW

Laten we beginnen met **voetsporen** die vier miljoen jaar geleden in Afrika werden achtergelaten: twee levende wezens die naast elkaar liepen. Wat voor soort dieren waren dit? Een volwassen en een jonger exemplaar.

Het waren **mensen**, en ze liepen vrijwel zeker hand in hand. Als mensen-ouders hun kind voor gevaar willen behoeden, bijvoorbeeld bij het oversteken van een drukke weg, zeggen ze: 'Hou mijn hand vast.' Maar welk gevaar liepen deze mensen al die jaren geleden?

Leeuwen.

Ooit leefden er leeuwen in Europa, maar toen het aantal mensen toenam, was er minder ruimte voor leeuwen. Nu zijn er alleen nog in Afrika en India leeuwen te vinden.

Leeuwen leven in groepen die 'troepen' worden genoemd. Het vrouwtje dat de baas is, is verantwoordelijk voor de jacht, en de andere vrouwtjes doen het meeste werk.

De eerste mensen liepen over de Afrikaanse vlakte terwijl daar ook leeuwen leefden. Leeuwen waren de **toproofdieren**. Ze doodden en aten andere dieren om in leven te blijven — ook mensen. Het oudste deel van onze hersenen is dit nooit vergeten.

Mensen zagen leeuwen als hun vijanden. De eerste mensen waren **bang** voor leeuwen. Maar vele jaren later begonnen mensen als sport op leeuwen te jagen.

Dit veranderde ongeveer 60 jaar geleden: mensen begonnen zich zorgen te maken over wat we andere diersoorten op aarde aandoen: de niet-menselijke dieren. Mensen gingen anders over leeuwen en andere soorten wilde dieren denken. Zou het niet beter zijn om in **vrede** met elkaar te leven?

George en Joy Adamson leefden in Afrika en brachten een verweesd leeuwenwelpje groot tot een volgroeide leeuwin. Haar naam was Elsa. Foto's van Elsa die in vrede leefde met haar menselijke vrienden gingen de wereld rond. Toch was het niet zo mooi en vredig als het leek: een van Elsa's welpen groeide half-wild, half-tam op. Hij doodde een man en werd later doodgeschoten.

Tegenwoordig zijn er niet veel leeuwen meer buiten de nationale parken van Afrika en het Gir Forest National Park in India.

Er zijn niet zoveel leeuwen meer als in Elsa's tijd. Hun aantal is de laatste 20 jaar met 30 procent gedaald. Er leven nog maar zo'n **20.000** Afrikaanse leeuwen in het wild. Hun status is: Kwetsbaar.

Op Trafalgar Square in Londen staan vier bronzen leeuwen. Wij geloven graag dat leeuwen dapper en heldhaftig zijn — daarom werden deze dieren gekozen om de Zuil van Nelson te bewaken — een monument voor admiraal Horatio Nelson.

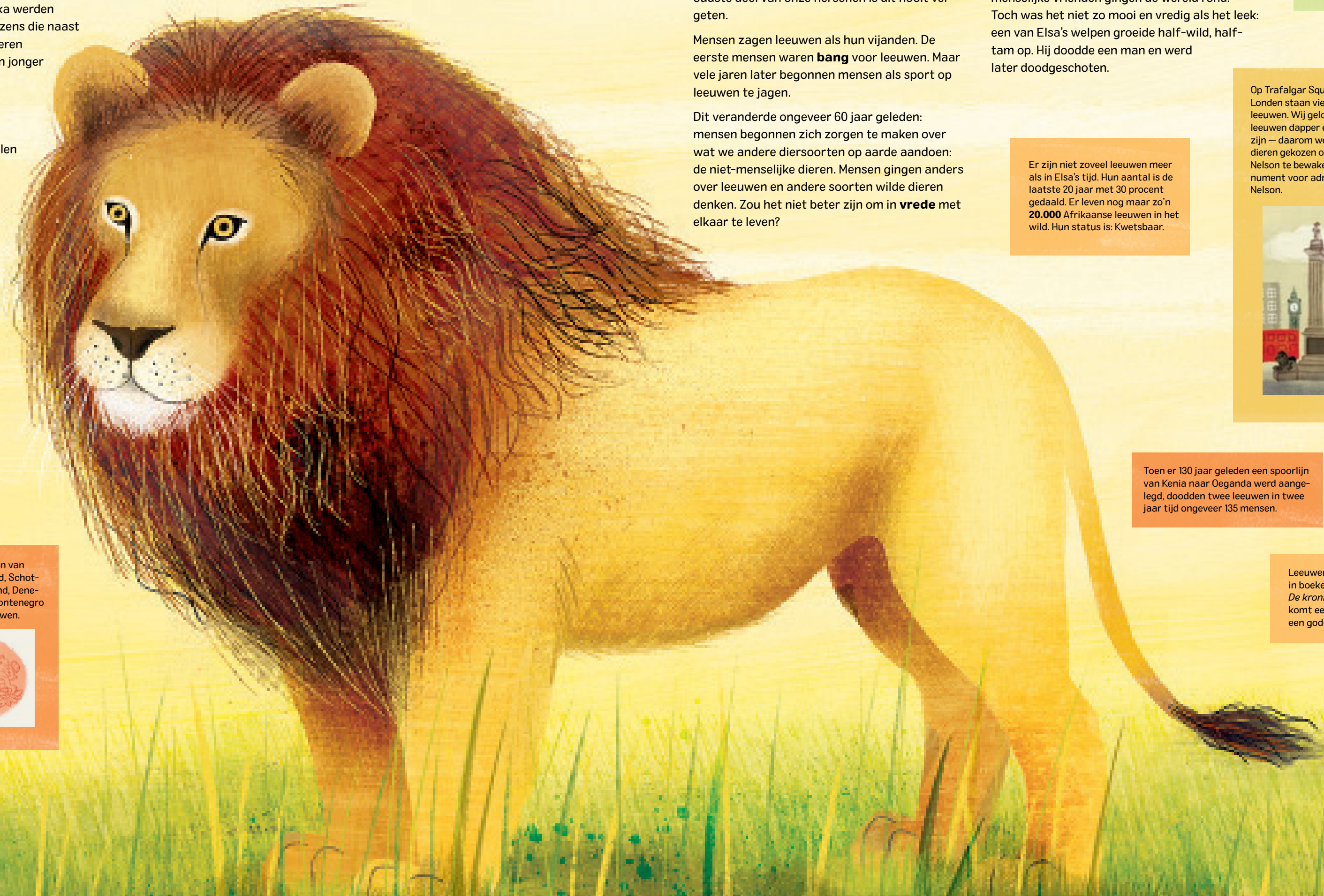

Toen er 130 jaar geleden een spoorlijn van Kenia naar Oeganda werd aangelegd, doodden twee leeuwen in twee jaar tijd ongeveer 135 mensen.

Leeuwen komen vaak voor in boeken en gedichten. In *De kronieken van Narnia* komt een leeuw voor als een goddelijk personage.

Mannetjesleeuwen hebben enorme manen die op kronen lijken. Leeuwen zijn **sterk** en **woest**: 'dapper als een leeuw'. Veel koningen zijn naar leeuwen vernoemd, onder wie Richard Leeuwenhart van Engeland.

Op de wapenschilden van Nederland, Engeland, Schotland, Canada, Finland, Denemarken, Kenia en Montenegro staan allemaal leeuwen.

2 HUISKAT

De grootste verandering in de geschiedenis van de mensheid vond zo'n 12.000 jaar geleden plaats. In plaats van planten in het wild te zoeken, begonnen mensen ze te verbouwen. En in plaats van op dieren te jagen, hielden mensen ze bij hen thuis. Mensen werden **boeren**.

Ze oogstten maïs en bewaarden dat voor wanneer ze het later nodig hadden. Het graan trok muizen en ratten aan, en al snel kwamen wilde katten op de muizen en ratten jagen.

Maar deze katten namen risico's: ze kwamen op de plaatsen waar mensen aten en sliepen. Waarom gooiden die hen er niet uit? Omdat katten een geheim wapen hebben.

Ze **spinnen**.

Mensen hebben altijd van spinnende katten gehouden: spinnen troost ons, stelt ons gerust en we raken er ontspannen van. Katten kwamen in ons leven en maakten het beter.

Veel katten kunnen niet bij mensen terecht: in de Verenigde Staten zijn er misschien wel 32 miljoen verwilderde katten. Ze leven in steden vaak in grote groepen onder de leiding van een paar poezen.

Voor de oude Egyptenaren waren katten heilige dieren. Een van hun godinnen, **Bastet**, zag eruit als een kat.

In een neolithische graf tombe op Cyprus is een kattenskelet gevonden dat samen met een mens begraven was. Het is zo'n 9.500 jaar oud.

Katten zijn al duizenden jaren geliefde **huisdieren**, dat komt onder meer omdat ze voornamelijk voor zichzelf zorgen.

Als je ooit een kat hebt gehad of er veel tijd mee hebt doorgebracht, weet je dat hij heel goed is in slapen – een kat slaapt zo'n **12 tot 18 uur** per dag.

3 GORILLA

Toen de **film** pas bestond, wilde een filmmaker het grootste monster maken dat ooit op het scherm te zien was geweest. Hij bedacht King Kong: een angstaanjagende, reusachtige gorilla die New York onveilig maakte en het Empire State Building beklom.

Nog geen 50 jaar later werd de beroemde presentator David Attenborough gefilmd, voor een van de meest invloedrijke **televisieprogramma's** ooit, terwijl hij in Afrika met vriendelijke wilde gorilla's speelde.

Ooit waren gorilla's wezens om bang voor te zijn. Nu zijn het dieren die onze bescherming nodig hebben. Ooit was de hele natuur angstaanjagend en gevaarlijk: nu moeten we ervoor zorgen en ervan houden.

Door gorilla's zijn we anders gaan denken over de planeet waarop we leven, en over de andere dieren waarmee we die **delen**.

Een volgroeid gorillamannetje heeft een bleke vacht op zijn schouders en wordt een **zilverrug** genoemd. Gorilla's kunnen behoorlijk groot worden – een groot mannetje kan wel 199 kilo zwaar worden!

Een gorilla in gevangenschap, Koko, leerde menselijke **gebarentaal**. Koko maakte zelfs grapjes. Op een dag bond ze de schoenveters van haar begeleider aan elkaar en gebaarde: 'Pak me dan!'

Terwijl ze al miljoenen jaren bestaan, weten wetenschappers nog geen 200 jaar dat er gorilla's zijn. Ze werden voor het eerst ontdekt in 1847.

De wetenschapster Dian Fossey leefde 19 jaar met gorilla's. Ze bestudeerde ze van dichtbij en leerde ons over hun manier van leven. Ze ontdekte de betekenis van de geluiden die gorilla's maken, liet ons zien dat gorilla's aardig kunnen zijn en een sterk familiegevoel hebben.

Mensen zijn nauw verwant aan gorilla's: we zijn allebei mensapen.

Gorilla's maken en gebruiken gereedschap: zo maakte een gorilla een brug van een boomstronk.

Gorilla's boeren als ze blij zijn.

